

Examining the Effectiveness of Basij's in Crowdfunding by Drawing on Experiences from the Holy Defense Era

Mino Kiani Rad¹, Mohsen Morovat Halabi^{2*}

1. Ph.D., Department of Financial Management, Alborz Campus, University of Tehran, Tehran, Iran.

Email: Mkianirad96@gmail.com

2. M.A., Department of Financial Engineering, Faculty of Civil Engineering, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Corresponding Author. Email: Mohtesen_m1994@yahoo.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 14-01-2023

Accepted: 16-03-2023

Keywords:

Financing,
Crowdfunding,
Grounded theory.

Abstract

Micro-financing presents an important method for directing the otherwise unproductive liquidity towards enhancing the production capacity. This paper starts by presenting a detailed definition of crowdfunding. Thereafter, it examines various models of crowdfunding throughout the world, and specifically in Iran, through investigating the role of Basij in channeling people's donations towards the holy defense effort. Accordingly, this paper explicates the capacities and characteristics of Basij that allowed this institution to act as the trustee for channeling micro financing towards the Holy Defense effort, whilst considering background and intermediary conditions. In line with this objective, the first paper presents the data and findings related to different economic sectors, including the current methods and amounts of financing in the country, including bank payment facilities across various regions and economic sector and industries, the characteristics, and capabilities of the Basij organization, as well as the performance of the Basij organization since the holy defense and the country's current crowdfunding platforms. Subsequently, by utilizing data based theorizing research strategy, data was analyzed, and a theory for mobilizing capacities towards collective micro-financing based on the systematic Strauss and Corbin method was developed.

The results obtained indicate that capacities possessed by the Basij, including jihadi groups, previous experiences, as well as the high productivity of Basij, renders this institution a suitable candidate for managing crowdfunding platform.

Cite this article: Kiani Rad, M., & Morovat Halabi, M. (2023). Examining the Effectiveness of Basij's in Crowdfunding by Drawing on Experiences from the Holy Defense Era. *Journal of Defense Economics & Sustainable Development*, 7 (26), 55-84.

20.1001.1.25382454.1401.7.26.3.3

© The Author(s) 2023. Published by Defense Economics Scientific Association of Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license)

بررسی کمک های مردمی بسیج در تامین مالی خرد جمعی با اتکا به تجربه ی دوران دفاع مقدس

مینو کیانی راد^۱، محسن مروت حلبی^۲*

۱. دکترا، گروه مدیریت مالی، پردیس البرز، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

رایانامه: Mkianirad96@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد، گروه مهندسی مالی، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. نویسنده مسئول.

رایانامه: Mohsen_m1994@yahoo.com

چکیده

یکی از روش های مهم برای هدایت نقدینگی سرگردان به حوزه تولید در راستای کنترل تورم و مقابله با گرانی تامین مالی خرد جمعی است که نمونه های مختلفی در استفاده از این روش در طول تاریخ کشور صورت گرفته است. یکی از این نمونه های موفق در دوران دفاع مقدس می باشد که توسط سازمان بسیج انجام شد. از این رو در این تحقیق ضمن بررسی استفاده از این ظرفیت های جدید به بررسی ظرفیت و ویژگی های سازمان بسیج به عنوان متولی تامین مالی خرد جمعی با در نظر گرفتن شرایط زمینه ای و واسطه ای با تکیه بر تجربه های موفق گذشته، پرداخته می شود. به همین جهت در ابتدا سعی گردید داده ها و یافته های مربوط به بخش های مختلف اقتصادی، نحوه و میزان تامین مالی حال حاضر کشور، تسهیلات پرداختی بانکی براساس منطقه جغرافیایی و بخش اقتصادی و صنعت، ویژگی و توانایی های حال حاضر سازمان بسیج، عملکرد سازمان بسیج از دوران دفاع مقدس تاکنون، پلتفرم های تامین مالی جمعی حال حاضر کشور و سایر موارد؛ مورد بررسی و تحلیلی قرار گیرد و سپس با استفاده از راهبرد پژوهشی نظریه داده بنیاد اقدام به جمع آوری و تحلیل داده ها شد و نظریه ای در مورد بررسی استفاده از ظرفیت های بسیج جهت بکارگیری تامین مالی خرد جمعی به شیوه سیستماتیک استراوس و کوربین ارائه گردید.

نتایج نشان داد با توجه به مواردی چون ظرفیت بسیج، ایجاد گروه های جهادی، تجربه و موفقیت های بسیج و بهره وری بالای بسیج، ایجاد یک پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج می تواند در بسیاری از زمینه ها اثر گذار باشد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله علمی

تاریخچه مقاله:

تاریخ ارسال: ۱۴۰۱/۱۰/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۵

واژگان کلیدی:

تامین مالی خرد جمعی، بسیج مردمی، دفاع مقدس، نظریه داده بنیاد.

استناد به مقاله: کیانی راد، مینو و مروت حلبی، محسن. (۱۴۰۱). بررسی کمک های مردمی بسیج در تامین مالی خرد جمعی با اتکا به تجربه ی دوران دفاع مقدس،

فصلنامه اقتصاد دفاع و توسعه پایدار، ۱۱(۲۶)، ۵۵-۸۴
20.1001.1.25382454.1401.7.26.3.3

ناشر: انجمن علمی اقتصاد دفاع ایران

© نویسندگان

۱. مقدمه

برای انتخاب یک روش از میان مدل‌های گوناگون تأمین مالی اسلامی پروژه‌های دفاعی، مدیران و سرمایه‌گذاران این حوزه باید عوامل گوناگونی را در نظر بگیرند تا بتوانند با یک دید همه‌جانبه، روش تأمین مالی بهینه را انتخاب کنند. این عوامل یا تحت کنترل مدیران و سرمایه‌گذاران قرار دارد یا تحت کنترل آنها نیست و از محیط بیرون بر آنها تحمیل می‌شود. گاهی این عوامل آن‌چنان تأثیرگذارند که نادیده گرفتن آنها منجر به انتخاب یک روش تأمین مالی نادرست می‌شود و هزینه‌های هنگفتی به بار می‌آورد (عسکری و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به وضعیت خاص کشورهای در حال توسعه امکان تأمین سرمایه مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های بزرگ به راحتی فراهم نمی‌شود، بنابراین انتخاب روش تأمین مالی مناسب در مورد پروژه‌ها مسئله مهمی است. در بسیاری از پروژه‌ها به دلیل مسائلی مانند حجم بالای سرمایه مورد نیاز، حساسیت بالای پروژه از نظر مسائل سیاسی، اقتصادی و امنیتی، مسئولان حکومتی تمایلی به حضور خارجی‌ان و سرمایه‌گذاری آنها ندارند (اسلامی میلانی و اسمعیلی، ۱۳۸۸). با توجه به مطالب گفته شده، بررسی و شناخت روش‌های تأمین مالی نوین می‌تواند در تعیین روش تأمین مالی مناسب بسیار اثر بخش باشد.

از قرن بیستم تاکنون تأمین مالی خرد جمعی^۱ به عنوان یکی از روش‌های تأمین مالی در بسیاری از کشورها مطرح شده است، این روش در ابتدا در کشورهای توسعه یافته و سپس در برخی از کشورهای در حال توسعه به کار گرفته شده است. تأمین مالی خرد جمعی روش نوینی از تأمین مالی است که طی آن جمع کثیری از سرمایه‌گذاران غالباً غیر حرفه‌ای در بستر شبکه‌های اجتماعی در پروژه‌هایی مانند کسب و کارهای نوپا، طرح‌های نوآورانه و کارهای خیرخواهانه که عمدتاً با عدم رغبت سرمایه‌گذاران حرفه‌ای همراه است به سرمایه‌گذاری با مبلغ اندک می‌پردازند.

بدیهی است هرگونه تصمیم‌گیری در حوزه سیاست‌های پولی و اقتصادی باید در راستای تقویت صنعت، تولید، صادرات و واردات باشد در غیر این صورت با افزایش نقدینگی در جامعه، تورم و گرانی تشدید می‌شود، یکی از روش‌های مهم برای هدایت نقدینگی سرگردان به حوزه تولید در راستای کنترل تورم و مقابله با گرانی تأمین مالی خرد جمعی است (دشتبانی، ۱۴۰۰).

از طرف دیگر با رشد روز افزون شرکت‌های نوپای دانش بنیان و وجود مسئله تأمین مالی آنها مخصوصاً در شرایط رکود اقتصادی و وجود مشکلات تأمین نقدینگی بانک‌ها ضرورت استفاده از روش‌های جدید بیش از پیش آشکار شده و همچنین در سال‌های اخیر زیرساخت‌های اینترنت در ایران و استفاده از شبکه‌های اجتماعی، کارآفرینی و فعالیت رسمی و غیررسمی در آن رشد فزاینده‌ای داشته است، از این رو تأمین مالی خرد جمعی می‌تواند جایگزین مناسبی برای شیوه‌های سنتی تأمین مالی پروژه‌ها در ایران باشد. تأمین مالی خرد جمعی به شکل امروزی و مبتنی بر وب در ایران تجربه‌ای جدید است که در چند سال اخیر شاهد آن بوده‌ایم. بطوری که در سال‌های اخیر چندین پلتفرم برای ارائه خدمات تأمین مالی خرد جمعی با مدل‌های مختلف ایجاد شده‌اند که بعضی موفق و بعضی ناموفق بوده‌اند. علاوه بر مطالعات صورت گرفته در سال‌های اخیر، نمونه‌های مختلفی

^۱ Crowdfunding

در استفاده از این روش و البته بدون وجود شبکه‌های اجتماعی امروزی در طول تاریخ کشور صورت گرفته است. یکی از این نمونه‌های موفق در دوران دفاع مقدس می‌باشد که توسط سازمان بسیج انجام شد. ورود بسیج به عرصه جنگ، از یک سو به جهت اینکه رزمندگان مردمی بدون کوچک‌ترین چشم‌داشتی در جبهه حاضر می‌شدند و از طرف دیگر خانواده‌های ایرانی با تعلق خاطر بیشتری نسبت به برآورده ساختن نیازهای رزمندگان اهتمام پیدا می‌کردند، بنابراین ورود سازمان بسیج به دفاع، باعث شد قسمت عمده‌ای از هزینه‌های جنگ را مردم تقبل کرده و بار مالی سنگین دولت را در آن شرایط کاهش دهند. همچنین پس از جنگ، بسیج علاوه بر تأمین امنیت، بیشترین همت خود را صرف خدمت به مردم در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کرد. از جمله این خدمات می‌توان کمک به واکسیناسیون فلج اطفال با مشارکت ۶۰۰ هزار بسیجی، ایجاد ۱۴۵ هزار کارگاه کوچک طی ۵ سال و اردوهای جهادی و خدمت به ۶ هزار روستا اشاره کرد و زمانی که کشور در مواجهه با کووید-۱۹ و سویه‌های مختلف بیماری کرونا نیازمند استفاده از تمام ظرفیت‌های مادی و غیرمادی بود، بسیج نقش بسیار مهمی در همیاری به دولت و مردم ایفا نمود. از این رو در این تحقیق ضمن بررسی استفاده از این ظرفیت‌های جدید به بررسی ظرفیت و ویژگی‌های سازمان بسیج به عنوان متولی تأمین مالی خرد جمعی با در نظر گرفتن شرایط زمینه‌ای و واسطه‌ای با تکیه بر تجربه‌های موفق گذشته، پرداخته می‌شود.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱. مبانی نظری پژوهش

۲-۱-۱. تاریخچه و تعریف تأمین مالی خرد جمعی

با بررسی تاریخچه این الگو در تأمین مالی می‌توان بیان کرد که اولین نمونه در استفاده از تأمین مالی خرد جمعی در سال ۱۸۷۶ و برای ساخت مجسمه آزادی در ایالات متحده آمریکا ثبت شده است. زمانی که کمیته ساخت مجسمه آزادی اعلام کرد، بودجه ساخت این مجسمه به اتمام رسیده است. جوزف پولیتزر^۱، ناشر روزنامه نیویورک ورلده^۲ از مردم آمریکا خواست برای اهدای کمک‌های مالی به ادامه ساخت مجسمه آزادی به پای کیوسک‌های این روزنامه بروند. پولیتزر در عرض شش ماه، بیش از ۱۰۰ هزار دلار کمک را از بین بیش از ۱۲۵ هزار نفر جمع‌آوری کند که همگی ۱ یا کمتر از ۱ دلار داده بودند. این قدیمی‌ترین روش جذب سرمایه مردمی ثبت شده در تاریخ است.

اما دلیل ظهور و گسترش تأمین مالی خرد جمعی به شکل سازمان یافته در قالب تأمین سرمایه مالی را می‌توان، بحران مالی سال ۲۰۰۸ در جهان دانست. به علت تمایل کم بانک‌ها به وام دادن، کارآفرینان شروع به جستجوی راه‌های دیگری برای جذب سرمایه کردند. مشکلاتی که صنعتگران، کارآفرینان و سرمایه‌گذاران خرده‌پا در جمع‌آوری سرمایه داشتند، منجر شد سرمایه‌گذاری سنتی که توسط دوستان و فامیل صورت می‌گرفت،

¹ Joseph Pulitzer

² New York newspaper

به شکل تامین مالی خرد جمعی بسط پیدا کند. وبگاه‌های ایندیگوگو^۱ و کیک‌استارتر^۲ به عنوان سایت‌های واسطه تامین مالی خرد جمعی به ترتیب در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ راه اندازی شدند. این وبگاه‌ها پذیرای موضوعات مختلفی نظیر فعالیت‌های هنری و ایده‌های کارآفرینانه بودند و توانستند خلا تامین مالی شرکت‌های نوپا در مراحل اولیه را پر کنند (زرندی و دیگران، ۱۳۹۴). پس از گذشت از بحران به مرور زمان با توجه به کارایی این مدل استفاده از آن گسترش یافت و سرمایه‌گذاری‌های خوبی با استفاده از این الگو صورت گرفت. طبق گزارش مس‌سولوشن^۳ در سال ۲۰۱۵، صنعت تامین مالی خرد جمعی رشد چشم‌گیری داشته است. همچنین با رشد ۱۶۷ درصدی از حجم ۱/۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۳ به حجم ۱۶/۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ رسیده است. در سال ۲۰۱۵ نیز این صنعت بیشتر از دو برابر شده است و به اندازه ۳۴/۴ میلیارد دلار رسیده است. این درحالی است که صنعت تامین مالی خرد جمعی در سال ۲۰۱۰ تنها بخش کوچکی از بازار تامین سرمایه و در حدود ۸۸۰ میلیون دلار را دارا بوده است. در مقابل، صنعت سرمایه‌گذاری خطرپذیر به طور میانگین تنها ۳۰ میلیارد دلار در سال سرمایه‌گذاری داشته است. ضمن اینکه صنعت تامین مالی خرد جمعی با گسترش دامنه مدل‌های خود نظیر اهدا، پاداش، خرید سهام و وام‌دهی، هرساله بیش از دو برابر رشد داشته است. جهش رشد این صنعت در سال ۲۰۱۳ به علت تصویب قوانین جدیدی است که باعث شد مدل سهام به عنوان جدیدترین و پیچیده‌ترین مدل، وارد این صنعت شده و روند رشد تامین مالی جمعی را تسریع بخشد.

در منابع مختلف، تعاریف بسیاری از تامین مالی خرد جمعی ذکر شده است که در این قسمت به بیان برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود

در یک تعریف می‌توان تامین مالی خرد جمعی را یک فراخوان عمومی از طریق اینترنت، برای تامین منابع موردنیاز به صورت کمک بلاعوض، تبادل انواع پاداش یا سهام به منظور حمایت از ابتکارات در رسیدن به اهداف مشخص توصیف کرد (بلفلام^۴ و دیگران، ۲۰۱۰).

تامین مالی خرد جمعی را فرایندی است که یک وجه آن درخواست و دریافت پول است و وجه دیگر آن ارزشی است که اجتماع در ازای انتظارات مادی یا غیرمادیشان از سرمایه‌گذاری، آن را ایجاد می‌کنند (ووربراک^۵ و دیگران، ۲۰۱۱).

در این روش تامین مالی، مردم جامعه به منزله منبعی برای تامین سرمایه می‌باشند. صاحبان ایده و افراد کارآفرین که فاقد سرمایه برای شروع فعالیت خود هستند، می‌توانند با استفاده از زیرساخت‌های فناورانه، بدون صرف هزینه و به دور از بوروکراسی‌های تامین اعتبار بانکی، سرمایه لازم برای شروع فعالیت خود را تامین کنند (ارنست و یانگ^۶، ۲۰۱۳).

¹ Indiegogo

² Kickstarter

³ Mass Solution

⁴ Belleflamme

⁵ Voorbraak

⁶ Ernst & Young

۲-۱-۲. طبقه‌بندی تأمین مالی جمعی

چهار دسته اصلی را می‌توان برای تأمین مالی جمعی مشخص نمود که در ذیل به بررسی هر یک پرداخته می‌شود (روسی،^۱ ۲۰۱۲).

الف) مبتنی بر اهداء^۲، برای اهداف حمایتی یا بشردوستانه

در این حالت کمک‌های مالی به شکل وقفی هستند که به رایگان داده می‌شوند. این روش اغلب در پروژه‌های غیرانتفاعی یا بشردوستانه کاربرد دارد و مشارکت کنندگان هیچ‌گونه انتظاری در قبال حمایت مالی ارائه شده ندارند و معمولاً در تأمین مالی خیریه‌ها و نهادهای مدنی استفاده می‌شود. پروژه‌های مناسب برای این دسته از تأمین مالی خرد جمعی، پروژه‌های کارآفرینانه اجتماعی می‌باشند که اهداف آن سود جویی نیست.

ب) مبتنی بر قرض^۳، مانند وام فرد به فرد^۴ و یا فرد به کسب و کار^۵

تأمین مالی جمعی مبتنی بر قرض به عنوان مدلی است که «سرمایه‌گذاران انتظار درآمد دوره‌ای و انتظار بازگشت اصل پول‌شان را دارند» به گونه‌ای که قرض دهنده انتظار دریافت پول خود در دوره زمانی مشخصی را دارد. نمونه واضح و موفق این مدل، سایت کیوا^۶ می‌باشد که با استفاده از اینترنت و فضای مجازی به افراد در سراسر جهان این امکان را می‌دهد که بتوانند مبالغی (حداقل ۲۵ دلار) را به نیازمندان اعطا نمایند. وام دهندگان بر این عقیده‌اند که «دسترسی عادلانه مردم به سرمایه مقرون به صرفه موجب بهبود زندگی خود آنها می‌شود». کوچک‌ترین طبقه تأمین مالی خرد جمعی، مدل مبتنی بر وام می‌باشد.

شرکت‌هایی مانند لندینگ کلوب^۷ و زوپا^۸ در این زمینه پیشگام هستند. برخی از پلتفرم‌هایی که بر علل اجتماعی تمرکز دارند وام‌های بدون بهره مانند سایت وام کوچک کیوا را پیشنهاد می‌دهند. برخی دیگر بیشتر به عنوان یک سرمایه‌گذاری عمل می‌کنند که در آن نرخ‌ها توسط کسانی که به دنبال وام و یا از بازار برای بخش‌های وام استفاده می‌کنند تصمیم گرفته می‌شود.

ج) مبتنی بر مشارکت (سهام)^۹، برای بازگشت سهامی یا مالی

این نوع سرمایه‌گذاری خرد در عمل پیچیده‌ترین حالت تأمین مالی خرد جمعی است. در این حالت پاداش سرمایه‌گذاران جمعی در ازای سرمایه‌گذاری در سهام، سود سهام و یا حق رأی سهام مخاطره‌پذیر است.

¹ Rossi

² donation-based

³ lending-based

⁴ peer-to-peer

⁵ peer-to business

⁶ Kiva

⁷ Lendingclub

⁸ Zopa

⁹ equity-based

سرمایه‌گذاران ممکن است حق شرکت و رای دادن در برخی از تصمیم‌گیری‌ها را داشته و مستحق دریافت سود سهام حاصل از درآمد نهایی باشند، و یا حتی بخشی از سهام شرکت را در صورت فروش به دست آورند. گزارشات نشان می‌دهد که تامین مالی خرد جمعی مبتنی بر سهام، مؤثرترین روش برای تامین سرمایه کالاهای دیجیتالی نظیر نرم‌افزار، موسیقی و ویدئو بوده و در مقایسه با سایر روش‌های تامین مالی خرد جمعی، بیشترین جمع‌آوری پول را به خود اختصاص داده است.

د) مبتنی بر پاداش^۱، برای پاداش‌های غیر نقدی که معمولاً این پاداش‌ها ما حاصل فعالیت کار آفرینانه هستند

محبوبترین فرم تامین مالی خرد جمعی تا به امروز مدل پاداش بوده است که به طور قابل توجهی در کمک‌های مالی از پروژه‌های خلاقانه، اجتماعی و کارآفرینی افزایش یافته است. مدل‌های تامین مالی خرد جمعی مبتنی بر پاداش زمانی اتفاق می‌افتند که حمایت کنندگان، کمک‌های مالی و تعهد نسبت به یک پروژه را با انتظار یک پاداش قطعی انجام می‌دهند. این پاداش‌ها غیر مالی است و می‌تواند به صورت محصول باشد مثل محصولات قبل از سفارش یا می‌توانند غیر محسوس‌تر باشند مثل یک تشکرنامه. معمولاً مانند یک سیستم منظمی عمل می‌کند که در آن هر چه بیشتر اهدا کنند پاداش بهتری دریافت می‌کنند. این مدل اغلب به حالت انسان دوستی شباهت دارد. برای برخی از پروژه‌ها مدل شبیه به یک مورد پیش‌فروشی است. در این موارد کارآفرینان یا هنرمندان هزینه تولید ضبط، فیلم، بازی و یا محصول خود را از طریق جمعیت تامین مالی کرده و اجازه می‌دهند که اهدا کنندگان به عنوان اولین دریافت کنندگان تولید کامل باشند. معروفترین پلتفرم‌هایی که این مدل پاداش را اجرا می‌کنند، کیک استارتر^۲ و ایندیگوگو^۳ در ایالت متحده و پیپول فاند^۴ در انگلستان است.

۲-۱-۳. تأمین مالی جمعی در جهان و ایران

مرکز تامین مالی جایگزین کمبریج از سال ۲۰۱۵ مشغول مطالعه مالی جایگزین و جمع‌آوری داده‌ها در مورد بازار تامین مالی خرد جمعی بوده است. تا سال ۲۰۱۹، مرکز تامین مالی جایگزین کمبریج فقط گزارش‌های بازار منطقه‌ای را منتشر می‌کرد، اما در سال ۲۰۲۰، این مرکز اولین گزارش معیار جهانی خود را منتشر کرد. آمار تامین مالی خرد جمعی ارائه شده در زیر براساس این گزارش‌ها است.

داده‌ها از طریق یک نظرسنجی توزیع شده سالانه که برای تعداد محدودی از پلتفرم‌های کلیدی تکمیل می‌شود، جمع‌آوری می‌شود. به طور کلی، مطالعه منتشر شده در سال ۲۰۲۰ پاسخ‌هایی از ۱۲۲۷ شرکت منحصر به فرد داشت که ۲۳۲۲ مشاهدات در سطح شرکت را در سطح جهانی ارائه کرد.

¹ reward-based

² Kickstarter

³ Indiegogo

⁴ Peoplefund

در جدول شماره (۱)، ۱۰ کشور که دارای بیشترین سهم بازار در صنعت تامین مالی خرد جمعی را دارند مشاهده می شود. این جدول همچنین شامل کل حجم تامین مالی در جهان از تامین مالی خرد جمعی است که شامل داده هایی از تمام ۱۷۱ کشور است که در مطالعه شرکت کرده اند. همانطور که قبلاً ذکر شد، بازار جهانی تامین مالی خرد جمعی شاهد کاهش ۲۷/۳ درصدی در حجم تامین مالی خرد جمعی بود که از ۴۱۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۷ به ۳۰۴/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ سقوط کرد.

جدول شماره (۱) حجم تامین مالی خرد جمعی ۱۰ برتر جهان بر اساس کشور

کشور	رتبه	حجم (دلار)	سهم بازار	نرخ رشد سالانه
چین	۱ (۱)	۲۱۵,۳۹۶,۳۸۷,۸۴۸	۷۳/۷۰ درصد	-۳۹/۸۸ درصد
ایالات متحده	۲ (۲)	۶۱,۱۳۴,۳۵۶,۴۸۰	۲۰/۰۷ درصد	۴۲/۹۳ درصد
بریتانیا	۳ (۳)	۱۰,۳۶۷,۸۸۹,۴۰۸	۳/۴۰ درصد	۳۲/۰۴ درصد
هلند	۴ (۱۰)	۱,۸۰۶,۲۹۸,۶۳۴	۰/۵۹ درصد	۴۸۰/۷۲ درصد
اندونزی	۵ (۳۰)	۱,۴۵۱,۲۲۸,۹۲۸	۰/۴۸ درصد	۱۷۱۱/۴۳ درصد
آلمان	۶ (۸)	۱,۲۷۶,۲۰۱,۴۷۲	۰/۴۲ درصد	۹۲/۹۰ درصد
استرالیا	۷ (۴)	۱,۱۶۶,۵۴۶,۰۴۸	۰/۳۸ درصد	۱/۵۷ درصد
ژاپن	۸ (۹)	۱,۰۷۴,۷۵۶,۸۶۴	۰/۳۵ درصد	۲۰۸/۲۶ درصد
فرانسه	۹ (۷)	۹۳۳,۱۳۲,۹۲۸	۰/۳۱ درصد	۲۶/۹۸ درصد
کانادا	۱۰ (۶)	۹۰۹,۲۵۵,۲۹۶	۰/۳۰ درصد	۴/۸۰ درصد
		حجم کلی بازار (کل کشورها)	۳۰۴,۵۳۱,۵۳۰,۰۰۰	

منبع: مرکز تامین مالی جایگزین کمبریج

فراپورس ایران نیز در صدد است تا رویه مناسبی جهت تامین مالی جمعی و ارتقاء فرهنگ مشارکت همگانی در این نوع تامین مالی ایجاد نماید تا مسیر پیشرفت اقتصاد دانش بنیان و همچنین توسعه کارآفرینی در سطوح خرد و کلان کشور بیش از پیش هموارتر گردد. در این زمینه، کارآفرین یا صاحب ایده که قصد تامین مالی کسب و کار خود را دارد با ارائه مدارک شناسایی و طرح مورد نظر خود به پایگاه های اینترنتی مجاز از نظر فراپورس ایران، و پس از کسب تأییدیه پایگاه مجاز، می تواند از رویه تامین مالی در این پایگاه استفاده نماید. در جدول شماره (۲) پلتفرم های تامین مالی خرد جمعی (سکوها) که دارای مجوز رسمی فراپورس ایران هستند و مقدار تامین مالی صورت گرفته توسط هر کدام از این سکوها تا این لحظه قابل مشاهده است.

جدول (۲) سکوها ی تامین مالی خرد جمعی مجاز فراپورس ایران

پلتفرم	دامنه	تاریخ شروع فعالیت	تاریخ انقضای گواهی نامه	تامین مالی انجام شده (ریال)
دونگی	https://dongi.ir/	۱۳۹۹/۰۲/۲۴	۱۴۰۱/۰۲/۲۴	۴۷۲,۵۰۳,۵۳۷,۰۰۰
کارن کراد	https://www.karencrowd.com/	۱۳۹۹/۰۲/۲۴	۱۴۰۱/۰۲/۲۴	۸۱۳,۶۸۴,۰۸۰,۰۰۰
پارس فاندینگ	https://parsfunding.com/	۱۳۹۹/۰۲/۲۴	۱۴۰۱/۰۲/۲۴	-

پلتفرم	دامنه	تاریخ شروع فعالیت	تاریخ انقضای گواهی نامه	تامین مالی انجام شده (ریال)
هم آفرین	https://hamafarin.ir/	۱۳۹۹/۰۳/۲۱	۱۴۰۱/۰۳/۲۱	۶۳۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
ققنوس	https://crowdfunding.kuknos.ir/	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۱/۱۲/۱۲	-
آی بی کراد	www.ibcrowd.ir	۱۴۰۰/۰۳/۰۸	۱۴۰۲/۰۳/۰۸	۶۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
حلال فاند	https://halalfund.ir/	۱۴۰۰/۱۰/۲۹	۱۴۰۲/۱۰/۲۹	۲,۰۹۷,۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰
رضوی	https://cf.pishe24.ir/	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	۱۴۰۲/۱۱/۰۴	۱۲۲,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰
زرین کراود	https://www.zarincrowd.ir/	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	۱۴۰۲/۱۰/۲۹	۱۰,۶۵۳,۳۲۰,۰۰۰
رایان	https://ryan-funding.ir/	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	-
استارتامین	https://startamin.ir/	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
اینوستوران	https://www.investorun.com/	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	۱۴۰۰/۱۱/۰۴	-
تامین مالی جمعی تامین سرمایه امین	https://cf.aminib.com/	۱۴۰۱/۰۳/۱۸	۱۴۰۳/۰۳/۱۸	-
هم آشنا	https://hamashena.ir/fa	۱۴۰۱/۰۵/۰۸	۱۴۰۳/۰۵/۰۸	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
جمع				۵,۰۱۹,۵۶۰,۹۳۷,۰۰۰

منبع: سایت فرابورس، ۱۴۰۱

همانطور که مشاهده می‌شود تامین مالی خرد جمعی صورت گرفته در ایران در مقایسه با بازارهای تامین مالی خرد جمعی جهانی بسیار کوچکتر است و با توجه به ظرفیت بالای ایران از نظر فرهنگی، جمعیتی، ساختاری و سایر موارد در به کارگیری تامین مالی خرد جمعی به خصوص در امور خیر خواهانه و سازندگی، شایسته است که از این ظرفیت به نحو احسن جهت رشد و سازندگی کشور استفاده شود. یکی از سازمان‌هایی که منابع انسانی کافی و ماهر و همچنین تجربه بسیار در این زمینه دارد که می‌تواند باعث استفاده از این ظرفیت شود سازمان بسیج می‌باشد.

۲-۱-۴. سازمان بسیج

امام خمینی طی سخنانی در جمعی از پاسداران انقلاب (۱۳۵۸/۹/۵) لزوم آمادگی عمومی برای مقابله با توطئه‌ها داخلی و خارجی علیه انقلاب و تمامیت نظام و کشور را گوشزد نمودند و تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی را

صادر فرمودند. در این فرمان حرکت‌هایی را که به نام بسیج در جامعه مطرح بود تسریع نموده و انسجام بخشیدند و از آن تاریخ بود که مسئولین به این فکر افتادند که سازمانی به نیروهای موجود در جامعه بدهند. پس از بیانات رهبر کبیر انقلاب (ره) از یک سو ستاد ویژه‌ای تحت عنوان واحد بسیج در سپاه به وجود آمد و امر آموزش و سازماندهی نیروهای مردمی را در سراسر کشور به طور ضربتی عهده‌دار گردید. و از سوی دیگر نیز در تاریخ ۱۳۵۹/۲/۱۰ شورای انقلاب لایحه‌ای سه ماده‌ای را تصویب نمود که براساس آن سازمانی تحت نام "سازمان بسیج ملی" و وابسته به وزارت کشور و زیر نظر فرمانده کل قوا تأسیس گردید. در ماده نخست این لایحه آمده است: «در اجرای فرمان رهبر انقلاب و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران مبنی بر ایجاد، آموزش و بسیج ارتش بیست میلیونی، جهت پیشگیری و مقابله با هرگونه تهدید و تجاوز نظامی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و سوانح طبیعی، سازمانی به نام سازمان بسیج ملی زیر نظر فرمانده کل قوا و وابسته به وزارت کشور تشکیل می‌گردد». متعاقباً دو ماه بعد لایحه قانونی دیگری تحت عنوان تشکیل سازمان بسیج ملی با پنج ماده از تصویب شورای انقلاب گذشت. به موجب این قانون که تعیین کننده وظایف کلی بسیج بود می‌بایستی تشکیلات آن با همکاری ریاست جمهوری، وزارت کشور، وزارت دفاع ملی، ستاد مشترک ارتش و سپاه پاسداران به تصویب هیأت وزیران برسد. این سازمان در تاریخ ۱۳۵۹/۶/۱۰ به طور قانونی به سازمان بسیج مستضعفین تغییر نام داد. با شروع تجاوز عراق به خاک جمهوری اسلامی ایران و با توجه به شرایطی که به وجود آمده بود و ممکن بود با نفوذ برخی از افراد از سازمان بسیج مستضعفین سوء استفاده شود و همچنین جلوگیری از دوباره کاری و پاره‌ای مسائل دیگر از ارگان‌سازی‌های موازی و مشابه و بالاخره اینکه ممکن بود سازمان بسیج به عنوان یک اهرم سیاسی در دست عده‌ای قرار گیرد، در تاریخ ۱۳۵۹/۱۰/۲۸ قانون ادغام سازمان بسیج مستضعفین در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به تصویب رسید. سازمان بسیج ملی فاقد امکانات لازم برای سازماندهی، آموزش، هدایت و بکارگیری نیروهای مردمی در جنگ بود. ارتش وقت نیز به لحاظ بافت و ساختار آن، انعطاف‌پذیری لازم را برای جذب داوطلبان نداشت. ضمن آنکه از لحاظ روانی نیز چنین تمایلی در مردم به طور فراگیر دیده نمی‌شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اگر چه خود با مشکلات زیادی، چه در زمینه سازماندهی و تشکیلات و چه از لحاظ امکانات نظامی و غیره مواجه بود، لیکن از یک طرف تفکر حاکم بر مسئولین و بدنه این نهاد و از طرف دیگر علاقه مردم در خصوص همکاری و حضور در سپاه، فضای بسیار مناسبی از جهت روحی و معنوی برای این ادغام فراهم آورده بود.

به طور کلی مسأله ادغام از یک طرف سپاه پاسداران را از یک ذخیره فوق‌العاده به‌رمند نمود و از طرف دیگر نیروهای مردمی و بسیج را در چارچوب یک نهاد انقلابی و مطمئن قرار داد. به طوری که هنگام بحث و بررسی و تصویب اساسنامه جدید سپاه پاسداران (۱۳۶۱/۶/۱۵) مشخصاً فصلی تحت عنوان اساسنامه واحد بسیج منظور گردید. از این پس تغییرات بسیج تابع تغییرات و دگرگونی‌های سپاه گردید. واحد بسیج متأثر از شرایط جنگی حاکم بر کشور و نیروهای مسلح در اختیار نیروی زمینی قرار گرفت و لذا سمت و سو و تشکیلات آن به طور عمده‌ای در راستای جبهه و جنگ که مأموریت اصلی نیروی مذکور بود، واقع گردید. پس از پایان جنگ و به دنبال تغییراتی که در سازمان نیروی زمینی پیش آمد و با توجه به گستردگی، بسیج به طور مستقل در کنار سایر نیروهای سپاه به عنوان یکی از عناصر اصلی این نهاد، تحت نام جدید نیروی مقاومت بسیج، جای

گرفت (عرب نصرت آبادی، ۱۳۷۶). در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۱۲ نام بسیج نیز از «نیروی مقاومت بسیج» به «سازمان بسیج مستضعفین» تغییر پیدا نمود و متعاقب آن برخی تغییرات و رویکردها، ساختار و سازمان و وظایف آن پدید آمد که یکی از نمونه‌های آن تشکیل گردان‌های جدید با نام امام علی(ع)، امام حسین(ع) و بیت المقدس و نیز شکل‌گیری اқشار ۲۲گانه بسیج (سازمان بسیج اصناف، سازمان بسیج مساجد و محلات، سازمان بسیج جامعه پزشکی، سازمان بسیج هنرمندان، سازمان بسیج کارگری، سازمان بسیج علمی، پژوهشی و فناوری، سازمان بسیج جامعه زنان، سازمان اردویی، راهیان نور و گردشگری، سازمان بسیج حقوقدانان، سازمان بسیج دانش آموزی، سازمان بسیج اساتید، سازمان بسیج دانشجویی، سازمان بسیج ورزشکاران، سازمان بسیج سازندگی، سازمان بسیج طلاب و روحانیون، سازمان بسیج عشایری، سازمان بسیج فرهنگیان، سازمان بسیج مداحان، سازمان بسیج مهندسين، سازمان بسیج پیشکسوتان) است که طی آن، تقریباً می‌توان گفت همه اқشار ملت ایران در سازمان‌های تخصصی می‌توانند به عضویت بسیج درآیند. این در حالی است که با گذشت اندکی بیش از سه دهه از عمر این نهاد انقلابی، بنا بر گفته رییس سازمان بسیج مستضعفین، یکی از مهمترین آرمان‌های بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی نیز محقق شده و تعداد اعضای رسمی بسیج در کشور از مرز ۲۰ میلیون نفر گذشته است. سازمان بسیج از دوران دفاع مقدس تا کنون کمک‌های بسیاری در موضوعات مختلف از جمله امنیت داخلی، دفاع مقدس و امنیت ملی، مقابله با تهاجم فرهنگی، سازندگی و محرومیت زدایی، حوادث و بحران طبیعی، پیشرفت‌های علمی انجام داده است.

۲-۲. پیشینه پژوهش

در این بخش به بررسی مطالعات داخلی و خارجی صورت گرفته در حوزه تخصصی موضوع تحقیق پرداخته می‌شود.

۲-۲-۱. مطالعات داخلی

با ایجاد پلتفرم‌های تامین مالی خرد جمعی در ایران، مطالعاتی در این زمینه صورت گرفته است که بیشتر در راستای معرفی این روش می‌باشد، با این وجود مطالعات کمی نیز به بررسی دقیقتر و تحلیل عوامل موثر و مدل‌های مناسب این روش در ایران پرداخته‌اند، در ادامه به بررسی برخی از این مطالعات پرداخته می‌شود. ریاضی و بذرافکن (۱۴۰۰) در تحقیق خود براساس مقایسات زوجی الگوهای مختلف با استفاده از روش سلسله مراتبی فازی به تعیین الگوی مناسب برای تامین مالی بخش دفاعی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که از میان الگوها، الگوی مبتنی بر بازار سرمایه برای تامین مالی بخش دفاعی در رتبه اول قرار دارد و نسبت به دیگر الگوها مناسب‌تر است.

احمدوند و ناصرپور (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "ارائه الگوی تامین مالی مبتنی بر اوراق خرید دین و مراهجه در بخش دفاعی کشور با اولویت بندی روش‌ها با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی" به بررسی الگوی تامین مالی مبتنی بر اوراق خرید دین و مراهجه با استفاده از روش AHP پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که از میان ۵ مدل تامین مالی تعریف شده مبتنی بر اوراق خرید دین و مراهجه، اوراق خرید دین عام در

رتبه اول، اوراق خرید دین کالایی، اوراق مرابحه رهنی، اوراق مرابحه خرید دارایی و اوراق مرابحه تشکیل سرمایه شرکت تجاری در رتبه های بعدی قرار دارند.

حقیقت و جلیلی مرند (۱۳۹۹) در پژوهش خود از یک ساختار سلسله مراتبی چهار سطحی که دارای دو معیار اصلی و نه زیر معیار است برای رتبه بندی از هفت نوع صکوک متداول، با استفاده از روش ترکیبی AHP-SAW استفاده کرده اند. نتایج آنها نشان می دهد که اوراق اجاره، اوراق قرض الحسنه و اوراق مرابحه به ترتیب مناسب ترین اوراق برای انتشار در نیروی مسلح و اوراق مضاربه بدترین اوراق می باشند.

سریزدی و همکارانش (۱۳۹۹) در تحقیق خود مدل پویایی شناسی تامین مالی خرد جمعی برای حمایت از کسب و کارهای نوپای دانش بنیان در ایران را طراحی می کنند، منابع ساخت مدل آن ها شامل ادبیات موضوع (مدل سازی اسنادی)، نظر عموم مردم (مدل سازی جمعی)، و دیدگاه های متخصصان (مدل سازی گروهی) می باشد. و به این نتیجه می رسند که درآمد پلتفرم ها در گسترش آنها، وجود ساز و کارهای نظارتی و ارزیابی و غربالگری در پلتفرم ها در افزایش جذب سرمایه گذاران و سرمایه خواهان اثر معنی دار دارند ولی فعالیت در شبکه های اجتماعی اثر معنی داری ندارد.

ملکی و همکارانش (۱۳۹۹) به پیشبینی و ارائه مدل ریسک اعتباری جهت سرمایه پذیران تامین مالی خرد جمعی مبتنی بر بدهی پرداخته اند، آن ها به این نتیجه رسیده اند که از میان ۱۳ شاخص ورودی، درآمدخالص، میانگین حساب جاری به مراتب از اهمیت بیشتر و شاخص سابقه تحصیلات از اهمیت کمتری در گروه عدم نکول شده برخوردار هستند.

صلواتیان و همکارانش (۱۳۹۸) در مطالعه خود به امکان سنجی شیوه نوین تامین مالی خرد جمعی در سینمای ایران و شناخت الزامات، موانع و ظرفیت های آن پرداختند، و به این نتیجه رسیدند که امکان تحقق مدل سهام به عنوان یکی از مدل های تامین مالی خرد جمعی با برآورده شدن الزامات آن در کشور ما وجود دارد؛ با این حال تامین مالی خرد جمعی در ابتدا نباید به عنوان یک مدل مستقل تامین مالی بکار گرفته شود، بلکه از آن باید به عنوان یک مدل مکمل استفاده کرد.

سریزدی و همکارانش (۱۳۹۸) در مقاله خود با عنوان "تعیین عوامل موثر بر تامین مالی خرد جمعی شرکت های دانش بنیان IT" با استفاده از مدل سازی جمعی به احصا عوامل موثر بر تامین مالی خرد جمعی در ایران در راستای حمایت از شرکت های نوپای حوزه IT پرداخته اند.

محمدکاظمی، حسینی نیا و حبیبی (۱۳۹۸) به بررسی کاربردهای تامین مالی خرد جمعی درون کسب و کارهای تثبیت شده خدماتی ورزشی پرداخته و الزامات استفاده از این پلتفرم های تخصصی را شناسایی می کنند. براساس یافته ها، کسب و کارهای تثبیت شده می توانند از تامین مالی خرد جمعی به عنوان یک روش مناسب برای ایده یابی، انجام مسئولیت اجتماعی، تامین مالی مستقیم و غیرمستقیم پروژه های مورد نظر استفاده کنند. الزامات شناسایی شده برای به کارگیری تامین مالی خرد جمعی نیز در سه محور اصلی دسته بندی شده اند که عبارتند از خصوصیات سازمان جمع سپار، ویژگی های فناورانه و ویژگی های محیطی که سازمان جمع سپار در آن به کسب و کار می پردازد.

دشتبانی و بلاهرامی (۱۳۹۷) در تحقیق خود با بهره‌گیری از تجارب سایر کشورها و همچنین استفاده از نظر خبرگان و کارشناسان، الگوهای تأمین مالی بهینه و مناسب برای ایران را با استفاده از روشهای تصمیم‌گیری چند معیاره و تکنیک دلفی، استخراج و اعتبارسنجی کرده است. مطابق نتایج آن‌ها، مشارکت در توسعه و بهسازی، مولدسازی و مشارکت در بهره‌برداری از امکانات و دارایی‌های نظامی، برون‌سپاری پروژه‌های ساخت‌وساز، تغییر کاربری دارایی‌ها و امکانات و ایجاد توانایی جدید در امکانات و دارایی‌ها، تأسیس صندوق مالی حمایت از نیروهای مسلح، قرارداد مشارکت بین‌المللی در تولید تجهیزات نظامی و افتتاح حساب ویژه ارزی برای تأمین مالی واردات تسلیحات نظامی مطلوب‌ترین روش‌های تأمین مالی نیروهای مسلح است.

حسن زاده و همکارانش (۱۳۹۷) در پژوهشی که انجام دادند با روشی توصیفی-تحلیلی ابتدا به تبیین پدیده تأمین مالی خرد جمعی پرداختند و سپس نحوه استفاده از این الگو را جهت جذب مشارکت‌های خیرین توضیح دادند؛ روابط حقوقی حاکم بر مدل را با استفاده از عقود و کالت و هبه تبیین کردند و در انتها ضمن بیان این مطلب که مدل ارائه شده چگونه آداب و فرهنگ انفاق را در جامعه توسعه می‌دهد، به برخی فواید این مدل اشاره کردند.

مبشر راد و طهرانی (۱۳۹۷) در مقاله خود به بررسی عوامل موثر بر کارکرد رسانه‌های اجتماعی در موفقیت تأمین مالی خرد جمعی موسسات خیریه به روش تئوری داده بنیاد پرداختند و به این نتیجه رسیدند که وجود استراتژی هم راستای تأمین مالی، مدیریت کارآمد رسانه‌ها و اعتبار سمن، علت شکل‌گیری موفق پروژه در بستر فناوری اطلاعات و کاربرد صحیح رسانه‌ها بوده و تبلیغات و اشتراک رسانه‌ای و ارتباطات خیرین با سمن، زمینه‌ی ساختاری رشد را فراهم می‌کند.

امیری و همکارانش (۱۳۹۷) به بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی خرد جمعی خیرخواهانه در کشور می‌پردازند و به این نتیجه می‌رسند که اعتماد، منابع، شرع، جمعیت و پروژه و متقاضی به عنوان مهمترین ابعاد تأثیرگذار بر تأمین مالی خرد جمعی در کشور مطرح هستند.

همانطور که گفته شد بیشتر مطالعات صورت گرفته در این زمینه به معرفی و بررسی عوامل موثر در روش تامین مالی خرد جمعی و کاربرد آن در امور خیرخواهانه و یا در بخش‌های خاصی همچون سینما، کسب و کارهای خدماتی ورزشی و یا کسب و کارهای دانش بنیان پرداخته شده است. از دیگر مسائل مهمی که باید در استفاده از روش تامین مالی خرد جمعی در نظر گرفت، بررسی ویژگی‌ها و ظرفیت‌های واسط این روش در زمینه‌های گوناگون به منظور افزایش کارایی و احتمال موفقیت آن می‌باشد. با توجه به این که کمک‌های مردمی سازمان بسیج عملکرد چشمگیر و موفقی را از دوران دفاع مقدس در زمینه‌های گوناگون همچون اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، درمانی و عمرانی در کارنامه خود دارد، در این پژوهش به بررسی ظرفیت و ویژگی‌های سازمان بسیج جهت استفاده از تامین مالی جمعی پرداخته خواهد شد.

۲-۲-۲. مطالعات خارجی

استفاده از تجارب دیگر کشورها و سایر سازمان‌های بین‌المللی در حوزه مالی همواره می‌تواند افق‌های تازه‌ای را به روی مدیریت گشوده و با هزینه‌ای اندک، مانع از موازی کاری‌ها و تکرار تجربه‌های ناموفق شود.

تأمین مالی خرد جمعی یکی از شیوه‌های جدید و نیازمندی‌های صنایع و نهادهای کشورمان است. در ادامه به بررسی برخی از مطالعات خارجی صورت گرفته در زمینه تامین مالی خرد جمعی در کشورهای مختلف پرداخته می‌شود.

حسین علی و سالومو^۱ (۲۰۲۱) تحقیقشان با هدف بررسی تأثیر اطلاعات کمک‌های اجتماعی ارائه شده توسط سازمان‌های مردم نهاد در تصمیم‌گیری اهداکنندگان برای تأمین مالی خرد جمعی در اندونزی انجام شده است. داده‌های مورد استفاده در این مطالعه، با استفاده از روش مصاحبه و پرسشنامه جمع‌آوری شده‌اند. روش نمونه‌گیری مورد استفاده، نمونه‌گیری غیر احتمالی با تکنیک نمونه‌گیری هدفمند است. نمونه شامل ۲۰۰ نفر در نقاط مختلف اندونزی می‌باشد. تکنیک‌های تجزیه و تحلیل داده‌های این مطالعه توصیفی و معادلات ساختاری است. مقیاس مورد استفاده در این پژوهش مقیاس لیکرت^۲ است. نتایج این تحقیق نشان داد که اطلاعات کمک‌های اجتماعی ارائه شده توسط سازمان‌های مردم نهاد تأثیر مثبتی بر تصمیم اهداکنندگان برای تأمین مالی خرد جمعی در اندونزی دارد.

آجاکو^۳ (۲۰۲۱) در مقاله خود درک روشنی از منشأ، نحوه تکامل، میزان نفوذ و استفاده از تامین مالی خرد جمعی در آفریقا را ارائه می‌دهد. این مطالعه به این نتیجه رسید که در غرب و شمال آفریقا تنها ۲۲ درصد و ۳۳ درصد از سیستم عامل‌های ایجاد شده در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰ هنوز کار می‌کنند. شرق آفریقا و آفریقای جنوبی به مراتب بهتر عمل می‌کنند زیرا به ترتیب ۷۰ درصد و ۵۵ درصد از سیستم‌های تأمین مالی خرد جمعی آنها هنوز کار می‌کنند. این مطالعه همچنین نشان داد که کشورهای فرانسوی زبان در پیاده سازی و حفظ بستر تامین مالی خرد جمعی بسیار مشکل دارند و به این نتیجه رسید که تا مه سال ۲۰۲۰، ۶۴ درصد از تأمین مالی خرد جمعی که در آفریقا فعالیت می‌کنند خارجی هستند.

راج نیپالی^۴ (۲۰۲۱) در مطالعه خود با توجه به توسعه مالی، پیشرفت تکنولوژیکی و الزامات نظارتی و قوانین، به تجزیه و تحلیل پتانسیل تامین مالی خرد جمعی در نپال می‌پردازد. این مطالعه نشان می‌دهد که تأمین مالی خرد جمعی این پتانسیل را دارد که به یک پایه جایگزین منبع مالی در نپال تبدیل شود. با این حال، فقدان راهنمای نظارتی مانع اصلی ایجاد، راه اندازی و رشد تامین مالی خرد جمعی است که نیاز به مطالعه دقیق در مورد دامنه، قابلیت و مقررات آن دارد.

واسو-زامان^۵ و همکارانش (۲۰۲۰) در مطالعه خودشان به بررسی انگیزه‌های مختلف تأمین مالی خرد جمعی در مالزی می‌پردازند. در مجموع ۱۶۹ پاسخ از پرسشنامه‌های پیمایش شده برای تست روابط و مدل سازی استفاده شده است. بررسی تأثیر انگیزه‌های ذاتی و بیرونی بر تمایل به حمایت از تامین مالی خرد جمعی نشان می‌دهد که انگیزه مالی در تأثیرگذاری بر تصمیم ناچیز است. در میان انگیزه‌های ذاتی، ارزش زیبایی

¹ Husin Ali & Roy Valiant Salomo

² Likert

³ Adjakou

⁴ Raj Nepali

⁵ Wasiuzzaman

شناختی، ارزش احساسی و اعتماد بسیار مهم است و میل به عضویت در یک اجتماع تنها انگیزه ذاتی است که ناچیز است. تمایل به حمایت تأثیر مثبتی بر احتمال سرمایه گذاری در تأمین مالی خرد جمعی دارد. خواجه^۱ (۲۰۱۹) در تحقیق خود با کار بر روی مجموعه داده‌ای بیش از ۱۰ پروژه در ۵ پلتفرم تأمین مالی خرد جمعی با بودجه جمعی بیش از ۱ میلیون روپیه در پاکستان و تجزیه و تحلیل بیش از ۲۰ صفحه فیس بوک و حساب‌های توئیتر در مورد کمپین‌های جمع آوری کمک‌های مالی به دلایل مختلف، توضیحاتی در مورد عوامل مختلف موفقیت و شکست پروژه های تأمین مالی خرد جمعی ارائه می دهد و نشان می دهد که بستر تأمین مالی خرد جمعی مبتنی بر شبکه های اجتماعی می تواند میزان موفقیت پروژه ها را افزایش داده و اعتماد ذینفعان را جلب کند. در ادامه نیاز به یک بستر معتبر، قابل اعتماد برای پاکستان ارزیابی می شود که در آن متقاضیان کمک‌های مالی را از گروه بزرگی از اهداکنندگان بالقوه درخواست می کنند و اهداکنندگان می توانند براساس ترجیحات خود به پروژه‌های واجد شرایط کمک کنند.

بابر^۲ (۲۰۱۹) در مقاله خود به عوامل زمینه ساز شکل گیری نگرش نسبت به تامین مالی خرد جمعی در هند می پردازد، هدف از این مطالعه درک عوامل اساسی برای شکل گیری نگرش مشارکت کنندگان در تامین مالی خرد جمعی است. این مطالعه همچنین ویژگی‌های دموگرافیک جمعیت را تجزیه و تحلیل می کند و داده‌ها از ۱۴۲ پاسخ دهنده در هند از طریق یک پرسشنامه ساختار یافته شامل ۱۵ بخش جمع آوری می شود. داده‌ها با استفاده از ابزارهای آماری مختلف مانند همبستگی و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند.

هجونو^۳ و همکارانش (۲۰۱۹) در تحقیق خود به تعیین تأثیر مقررات و جنبه‌های حقوقی، آمادگی فناوری، آگاهی اجتماعی و فرهنگ کارآفرینی بر موفقیت بستر تأمین مالی خرد جمعی پرداختند. در این تحقیق از رویکرد کمی با روش پیمایش استفاده شده است و پرسشنامه را از طریق فرم گوگل به تاجران خلاق و شرکت‌های کوچک و متوسط در مالزی فرستاده شد. ۳۵۰ مجموعه پرسشنامه برای پاسخ دهندگان ارسال شد، ۳۰۰ مورد پذیرفته شد و ۲۶۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان می دهد چهار متغیر به طور قابل توجهی بر موفقیت پلتفرم تأمین مالی خرد جمعی تأثیر می گذارد، مهمترین تأثیر مربوط به متغیر آگاهی اجتماعی است. آدیکاری^۴ و همکارانش (۲۰۱۸) در تحقیقشان به بررسی تامین مالی خرد جمعی برای تأمین مالی استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های کوچک و متوسط در کشورهای در حال توسعه می پردازند که بنگلادش را به عنوان نمونه، مورد بررسی قرار می دهند. این تحقیق مشکلات سیستم مالی بنگلادش را مورد بحث قرار می دهد و استدلال می شود که بنگلادش در واقع این فرصت را دارد که یک اکوسیستم تأمین مالی خرد جمعی برای دسترسی شرکت‌های کارآفرین به اعتبارات ایجاد کند. سپس، پویایی‌های اقتصادی اجتماعی و آمادگی بازار بنگلادش برای معرفی فناوری تأمین مالی خرد جمعی مطالعه می شود و این که چگونه بنگلادش می تواند با توجه به جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی یک اکوسیستم تأمین مالی خرد جمعی مناسب بسازد.

¹ Khowaja

² Baber

³ Wahjono

⁴ Bishnu Kumar Adhikary

۳. روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق این پروژه کیفی است و با استفاده از راهبرد پژوهشی نظریه داده بنیاد^۱ اقدام به جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها می‌شود و نظریه‌ای در مورد بررسی استفاده از ظرفیت‌های بسیج جهت بکارگیری تامین مالی خرد جمعی ارائه می‌شود. در این پژوهش از شیوه سیستماتیک استراوس و کوربین^۲ (۱۹۹۰) برای نظریه پردازی استفاده می‌شود. زیرا ساختار یافته است و به مدل قابل آزمونی می‌انجامد. گردآوری داده‌ها بر مبنای تحلیل مستندات و نمونه‌گیری هدفمند انجام می‌شود. در این پروژه در ابتدا تعریف دقیقی از تامین مالی خرد جمعی و مدل‌های آن ارائه شد، سپس به بررسی نمونه‌های تامین مالی خرد جمعی در جهان و به ویژه ایران پرداخته شد، سپس به بررسی و شناخت بسیج، نقش کمک‌های مردمی بسیج در پیروزی دفاع مقدس و بیان ظرفیت و ویژگی‌های آن به عنوان متولی تامین مالی خرد جمعی با در نظر گرفتن شرایط زمینه‌ای و واسطه‌ای پرداخته می‌شود که پس از جمع‌آوری و تجزیه تحلیل اطلاعات نتایج آن به صورت نظریه‌ای در مورد ظرفیت و ویژگی‌های سازمان بسیج به عنوان متولی تامین مالی خرد جمعی بیان می‌شود، که در ادامه به بیان تفصیلی روش و نحوه بکارگیری نظریه داده بنیاد پرداخت می‌شود.

۳-۱. رهیافت نظامند

رهیافت‌های مختلفی در نظریه‌سازی داده‌بنیاد وجود دارد که عبارتند از: ۱- رهیافت نظامند^۳ که با اثر استراوس و کوربین شناخته می‌شود؛ ۲- رهیافت ظاهر شونده^۴ که مربوط به اثر گلریز است؛ ۳- رهیافت ساخت گرایانه^۵ که مربوط به اثر چارمز است (کرزول^۶، ۲۰۰۵).

در این تحقیق از رهیافت نظامند استفاده می‌شود که در ادامه به توضیح این رهیافت پرداخته می‌شود. این رهیافت، اشاره به روال‌های مفصل و دقیق علمی است که استراوس و کوربین در اثر ۱۹۹۰ خود معرفی کردند و سپس در ویرایش خودشان در سال ۱۹۹۸ این تکنیک‌ها و روال‌های تدوین نظریه داده‌بنیاد را تفصیل دادند. رهیافت نظامند در نظریه‌سازی داده‌بنیاد، بر استفاده از گام‌های تحلیل داده‌ها مشتمل بر کدگذاری باز، محوری و انتخابی، و تدوین یک الگوی منطقی یا یک توصیف بصری از نظریه تولید شده تاکید دارد. در این تعریف، سه مرحله از کدگذاری وجود دارد.

۱- کدگذاری باز: فرآیند تحلیلی است که از طریق آن، مفاهیم شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها در داده‌ها کشف می‌شوند. در این مرحله، نظریه پرداز داده‌بنیاد، مقوله‌های اولیه اطلاعات در خصوص پدیده در حال مطالعه را، بوسیله تقطیع اطلاعات شکل می‌دهد. پژوهشگر مقوله‌ها را بر همه داده‌های گردآوری شده، نظیر مصاحبه‌ها، مشاهدات و یادداشت‌ها یا یادداشت‌های خود بنیان می‌گذارد.

¹ Grounded theory

² Corbin & Strauss

³ systematic

⁴ Emergent

⁵ constructivist

⁶ Creswell

۲- کدگذاری محوری: فرآیند ربطدهی مقوله‌ها به زیر مقوله‌هایشان، و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری، به این دلیل محوری نامیده شده است که کدگذاری حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد. در این مرحله، مقوله‌ها، ویژگی‌ها و ابعاد حاصل از کدگذاری باز، تدوین شده و سر جای خود قرار می‌گیرند تا دانش فزاینده‌ای در مورد روابط ایجاد گردد.

استراوس در مرحله کدگذاری محوری از چند اقدام اصلی بحث کرده است که در جدول شماره (۳) نشان داده شده است. در این مرحله، نظریه‌پرداز داده‌بنیاد، یک مقوله مرحله کدگذاری باز را انتخاب کرده و آن را در مرکز فرآیندی که در حال بررسی آن است (به عنوان پدیده مرکزی)^۱ قرار می‌دهد، و سپس دیگر مقوله‌ها را به آن ربط می‌دهد. این مقوله‌های دیگر عبارتند از شرایط علی^۲ (عواملی که بر پدیده مرکزی تأثیر می‌گذارند)، راهبردها^۳ (کنش‌هایی که در پاسخ به پدیده مرکزی صورت می‌گیرد)، شرایط زمینه‌ای^۴ و مداخله‌گر^۵ (عوامل محیطی خاص و عمومی که بر راهبردها که تأثیر می‌گذارند) و پیامدها^۶ (خروجی‌های بدست آمده از بکارگیری راهبردها). این مرحله مشتمل بر ترسیم یک نمودار است که الگوی کدگذاری نامیده می‌شود. الگوی کدگذاری، روابط فی‌مابین شرایط علی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر و پیامدها را به تصویر می‌کشد.

جدول شماره (۳) اقدامات اصلی کدگذاری محوری

۱	بیان کردن ویژگی‌های یک مقوله و ابعاد آن‌ها، اقدامی که حین کدگذاری باز شروع می‌شود
۲	شناسایی شرایط گوناگون، کنش یا برهم‌کنش‌های گوناگون و پیامدهای گوناگون مربوط به یک پدیده
۳	ربط دهی یک مقوله به زیر مقوله‌هایش از طریق گزاره‌هایی که مطرح می‌کند چگونه آن‌ها به همدیگر ربط دارند.
۴	جستجوی سرخ‌هایی در داده‌ها که بر چگونگی ربطدهی‌های ممکن مقوله‌های اصلی به هم دلالت دارد

منبع: کرزول، ۲۰۰۵

شکل (۱) این فرآیند را نشان می‌دهد. در این شکل مقوله‌های به دست آمده از کدگذاری باز در سمت راست و الگوی کدگذاری باز محوری در سمت چپ قابل مشاهده است. یک پژوهشگر نظریه‌سازی داده‌بنیاد، یکی از مقوله‌های بدست آمده کدگذاری باز را به عنوان مقوله محوری که اساس یک نظریه است، شناسایی می‌کند. سپس، این مقوله محوری، نقطه مرکزی الگوی کدگذاری محوری می‌شود. با بررسی این الگو، مشاهده می‌شود که شش جعبه (یا مقوله) از اطلاعات وجود دارد:

- شرایط علی: مقوله‌هایی مربوط به شرایط که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند.
- زمینه: شرایط خاصی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند.
- مقوله محوری: یک صورت ذهنی از پدیده‌ای که اساس فرآیند است
- شرایط مداخله‌گر: شرایط زمینه‌ای عمومی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند.

1 Core category

2 Causal conditions

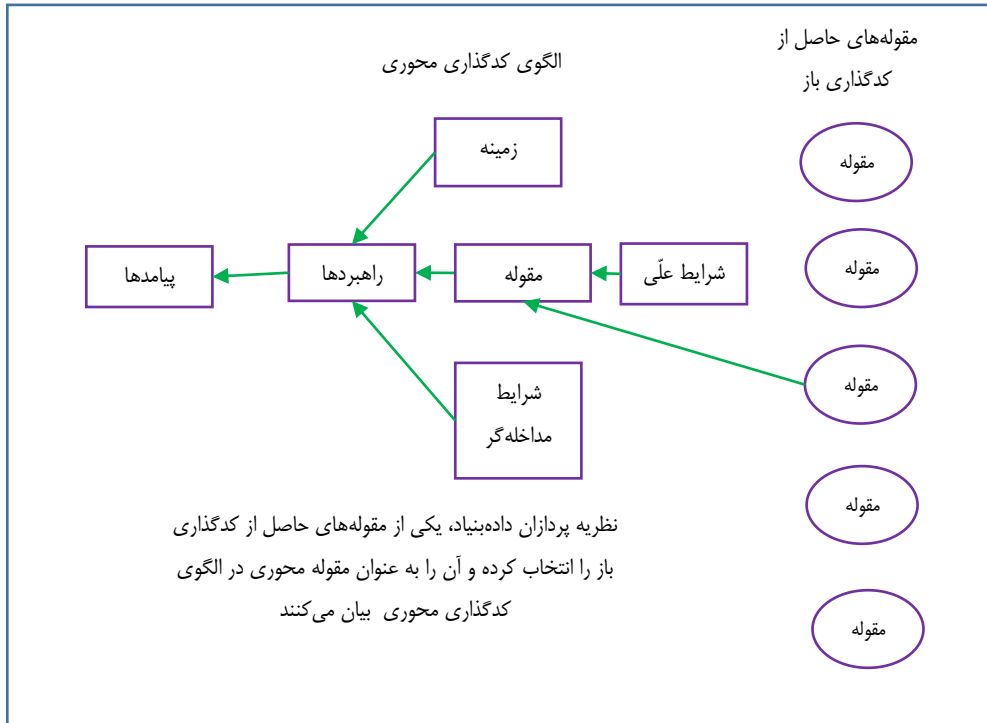
3 Strategics

4 Context

5 Intervening condition

6 Consequences

- راهبردها: کنش‌ها با برهم‌کنش‌های خاصی که از پدیده محوری منتج می‌شود.
- پیامدها: خروجی‌های حاصل از استخدام راهبردها

شکل شماره (۱) کدگذاری نظریه‌سازی داده‌بنیاد

منبع: کرزول، ۲۰۰۵

۳- کدگذاری انتخابی: در این مرحله از کدگذاری، نظریه پرداز داده‌بنیاد، یک نظریه از روابط فیما بین مقوله‌های موجود در مدل کدگذاری محوری به نگارش درمی‌آورد. در یک سطح اصلی، این نظریه شرحی انتزاعی برای فرآیندی که در پژوهش مطالعه می‌شود، ارائه می‌دهد. فرآیند یکپارچه‌سازی و بهبود بخشی نظریه در کدگذاری انتخابی، از طریق تکنیک‌هایی نظیر خط داستان^۱ که مقوله‌ها را به هم متصل می‌کند و فرآیند دسته‌بندی از طریق یادداشت‌های شخصی در خصوص ایده‌های نظری می‌باشد. در یک خط داستان، یک پژوهشگر بررسی می‌کند که چگونه عوامل مخصوصی بر پدیده اثر می‌گذارند و منجر به استفاده از راهبردهایی خاص با خروجی‌های ویژه می‌شوند. به عبارت دیگر، کدگذاری انتخابی، یافته‌های مراحل کدگذاری قبلی را گرفته، مقوله محوری را انتخاب می‌کند، به شکلی نظام‌مند آن را به دیگر مقوله‌ها ربط

¹ Story line

می‌دهد، آن روابط را اثبات می‌کند، و مقوله‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز دارند را تکمیل می‌کند. بنابراین مقوله محوری، بخش بسیار مهمی از یکپارچه سازی و بهبود مقوله‌ها است.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش

در این فصل به تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق پرداخته می‌شود. با توجه به این که هدف اصلی این تحقیق بررسی ظرفیت و ویژگی‌های سازمان بسیج به عنوان متولی تامین مالی خرد جمعی است، که بتواند به نحوی شایسته باعث پیشرفت و بهبود کشور به خصوص در حوزه اقتصادی شود. به همین جهت در ابتدا سعی شده داده‌ها و یافته‌های مربوط به بخش‌های مختلف اقتصادی، نحوه و میزان تامین مالی حال حاضر کشور، تسهیلات پرداختی بانکی براساس منطقه جغرافیایی و بخش اقتصادی و صنعت، ویژگی و توانایی‌های حال حاضر سازمان بسیج، عملکرد سازمان بسیج از دوران دفاع مقدس تا کنون، میزان و پلتفرم‌های تامین مالی جمعی حال حاضر کشور و سایر موارد؛ مورد بررسی و تحلیلی قرار گیرد و سپس در قالب نظریه داده بنیاد، نظریه‌ای در این مورد طرح می‌شود. در این طرح تأکید بر تحلیل داده‌ها به صورت گام به گام شامل سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است. در این راستا نخست، به ارائه مفاهیم شناسایی شده پرداخته می‌شود، و سپس اجزای مدل فرآیندی، شامل شرایط علی، پدیده اصلی، راهبردها، زمینه، شرایط مداخله‌گر و پیامدها، به تفکیک و براساس مقوله‌های زیر مجموعه خود مطرح و در نهایت طبق کدگذاری انتخابی به هم پیوند داده می‌شوند. جمع‌آوری و تجزیه تحلیل داده‌ها به کمک نرم افزار MAXQDA انجام می‌شود.

در حالی که نظریه سازی داده بنیاد به عنوان یک شیوه استقرایی طبقه‌بندی می‌شود، اما نمونه برداری نظری، فعالیتی قیاسی است که پایه در مقوله‌ها یا فرضیه‌های استقراء شده دارد. این جریان نقش چرخه فاصله‌ای را بازی می‌کند که در آن «قیاس‌های صورت گرفته برای نمونه‌برداری نظری، مآخذ داده‌ای بهتر و در نتیجه استقراءهای داده بنیاد بهتری را پرورش می‌دهد». تفاوت بین یک شیوه استقرایی و یک شیوه قیاسی به مسیری که در امتداد آن، بالا و پایین رفته می‌شود، مربوط است؛ اگر ابتدا به داده‌ها نگریسته شود و سپس فرضیه‌ها شکل بگیرند، شیوه استقرایی است و اگر ابتدا با گمانه زنی، فرضیه‌ها شکل بگیرند و سپس برای اثبات قیاس، داده‌های پژوهشی مورد بررسی قرار بگیرند، شیوه قیاسی است. در این تحقیق از هر دو روش استقرایی و قیاسی به منظور کد گذاری و مقوله نویسی استفاده شده است.

۴-۱. کدگذاری باز

این فرآیند تحلیلی است که از طریق آن مفاهیم، شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها در داده‌ها کشف شدند. در ضمن کدگذاری باز، داده‌ها به بخش‌های مجزا خرد شدند و برای به دست آوردن مشابهت‌ها و تفاوت‌ها، با دقت بررسی شدند و پرسش‌هایی درباره پدیده‌ها که داده‌ها حاکی از آنها، مطرح شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از سایت‌های مختلف از جمله: بسیج سازندگی، بسیج مستضعفین، خبرگزاری‌های مختلف، بانک مرکزی، کدال و همچنین از کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها، جزوات، مصاحبه‌ها و آمارها به منظور رسیدن

به اشباع نظری استفاده شده است. جدول شماره (۴) نتایج کدگذاری باز بررسی کمک‌های مردمی بسیج در تامین مالی جمعی را نشان می‌دهد.

جدول (۴) نتایج کدگذاری باز بررسی کمک‌های مردمی بسیج در تامین مالی جمعی

ردیف	کدگذاری باز	ردیف	کدگذاری باز
۱	کسری بودجه دولتی	۲	فریبکاری در جمع‌آوری کمک‌های مردمی
۳	سهم پایین در جذب سرمایه گذاری خارجی	۴	عدم بهره‌گیری از ظرفیت کامل بسیج
۵	مشکلات بخش واقعی اقتصاد	۶	توزیع نامتوازن منابع
۷	نیاز به جهاد اقتصادی	۸	عدم کفایت تلاش دولت
۹	آسیب پذیری در مقابل تحریم	۱۰	کاهش اعتماد و بهره‌وری در امور خیریه
۱۱	افزایش تورم و کاهش رشد اقتصادی	۱۲	افزایش تورم و کاهش رشد اقتصادی
۱۳	ایجاد گروه‌های جهادی	۱۴	تجربه و موفقیت‌های بسیج
۱۵	بهره‌وری بالای بسیج	۱۶	ظرفیت بسیج
۱۷	رقبا	۱۸	وجود موانع و بروکراسی
۱۹	رشد چشم‌گیر شبکه پرداخت	۲۰	آمادگی کشور در بکارگیری تامین مالی جمعی
۲۱	ایجاد پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج	۲۲	کارآفرینی و ایجاد اشتغال
۲۳	حفظ منابع طبیعی و محیط زیست	۲۴	محرومیت زدایی
۲۵	مددجویان	۲۶	آموزشی
۲۷	ازدواج	۲۸	معیشتی
۲۹	کشاورزی	۳۰	عمرانی
۳۱	بهداشت و درمان	۳۲	کاهش تخلف و فریبکاری در امور خیریه
۳۳	افزایش ظرفیت کشور جهت مقابله با تحریم‌ها		

منبع: یافته‌های پژوهش

۴-۲. کدگذاری محوری

در حالی که کدگذاری باز، داده‌ها را به مقوله‌های مختلف تفکیک می‌کند، کدگذاری محوری، مقوله‌ها و مقوله‌های فرعی‌های آن‌ها را به یکدیگر مرتبط می‌سازد. برای کشف نحوه‌ی ارتباط مقوله‌ها با یکدیگر، از مدل نظام‌مند استفاده می‌شود. مدل نظام‌مند، ابزار تحلیلی است که استراوس و کوربین برای مطالعه داده‌ها پیشنهاد داده‌اند. اجزای اصلی مدل نظام‌مند عبارت‌اند از: شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها هستند که پدیده را موجب می‌شوند و پدیده را خلق می‌کنند. در طی فرآیند کدگذاری محوری، از ابزارهای تحلیل و مقایسه دائمی و نظری بین مقوله‌ها و مقوله‌های فرعی استفاده می‌شود تا روابط بین آن‌ها را توسعه یابد و مقوله‌ها متناسب با مدل نظام‌مند شکل داده می‌شود. زمانی که این ارتباطها توسعه داده شدند، از رویه کدگذاری انتخابی، استفاده می‌شود تا ادغام مقوله‌ها و مقوله‌های فرعی که در کدگذاری باز و محوری شناسایی شده‌اند، تسهیل شود.

کدگذاری باز با تعیین مفاهیم و مقولات به پایان می‌رسد. در این هنگام، مقولاتی بدست می‌آیند که می‌بایست ارتباط آن‌ها با یکدیگر در پرتو داده‌های واقعی مشخص شود. این اقدام در مرحله کدگذاری محوری

صورت می‌گیرد. کدگذاری محوری فرآیندی است که طی آن داده‌هایی که به مفاهیم و مقوله‌ها تجزیه شده بودند، به شیوه جدیدی مورد بررسی قرار می‌گیرند تا از آن میان بتوان بین یک مقوله و مفاهیم موجود در آن و حتی دیگر مقولات پیوند برقرار کرد.

همان طور که بیان شد مقوله‌هایی که مربوط به شرایطی هستند که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند شرایط علی را بیان می‌کنند. برای پاسخ به سوال تحقیق یعنی "ظرفیت و ویژگی های بسیج چگونه و از چه طریقی می‌تواند باعث شود که یک متولی مناسب برا تامین مالی خرد جمعی باشد؟" احتیاج به آسیب شناسی تامین مالی در کشور است. براساس تجزیه و تحلیل های صورت گرفته منابع و اسناد مختلف شرایط علی تأثیر گذار بر مقوله محوری در جدول شماره (۵) قابل مشاهده است.

جدول شماره (۵) مقوله‌های شرایط علی

مقوله‌ها	نوع مقوله
کسری بودجه دولتی	شرایط علی
فریب کاران در جمع‌آوری کمک‌های مردمی	
سهم پایین در جذب سرمایه‌گذاری خارجی	
عدم بهره‌گیری از ظرفیت کامل بسیج	
مشکلات بخش واقعی اقتصاد	
توزیع نامتوازن منابع	

منبع: یافته‌های پژوهش

در ادامه یکی از مقوله‌های بدست آمده کدگذاری باز به عنوان مقوله محوری که اساس یک نظریه است، شناسایی می‌شود. براساس تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته منابع و اسناد، مقوله محوری در جدول شماره (۶) قابل مشاهده است.

جدول شماره (۶) مقوله محوری

زیرمقوله‌ها	مقوله اصلی	نوع مقوله
عدم کفایت تلاش دولت	نیاز به جهاد اقتصادی	مقوله محوری
آسیب پذیری در مقابل تحریم		
کاهش اعتماد و بهره‌وری در امور خیریه		
افزایش تورم و کاهش رشد اقتصادی		

منبع: یافته‌های پژوهش

پس از بیان مقوله محوری، مقوله‌های زمینه‌ای بیان می‌شوند. همانطور گفته شد مقوله‌های زمینه‌ای شرایطی خاصی هستند که بر راهدردها تأثیر می‌گذارند. در جدول شماره (۷) مقوله‌های زمینه‌ای قابل مشاهده هستند.

جدول شماره (۷) مقوله‌های زمینه‌ای

مقوله‌ها	نوع مقوله
ایجاد گروه‌های جهادی	زمینه‌ای
مقوله‌ها	نوع مقوله
تجربه و موفقیت‌های بسیج	زمینه‌ای
بهره‌وری بالای بسیج	
ظرفیت بسیج	

منبع: یافته های پژوهش

همانطور که مقوله‌های زمینه‌ای شرایط خاصی هستند که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند. مقوله‌های مداخله‌گر شرایطی عمومی هستند که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند. در جدول شماره (۸) مقوله‌های مداخله‌گر قابل مشاهده است.

جدول شماره (۸) مقوله‌های مداخله‌گر

مقوله‌ها	نوع مقوله
رقبا	مداخله‌گر
وجود موانع و بروکراسی	
رشد چشم گیر شبکه پرداخت	
آمادگی کشور در بکارگیری تامین مالی جمعی	

منبع: یافته های پژوهش

با توجه به کنش‌ها با برهم‌کنش‌های شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای و پدیده محوری، مقوله‌ی راهبردی جدول شماره (۹) در نظر گرفته می‌شود.

جدول شماره (۹) مقوله‌های راهبردی

مقوله‌ها	نوع مقوله
ایجاد پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج	راهبردی

منبع: یافته های پژوهش

با توجه به اطلاعات بدست آمده از اسناد، مدارک، سایت‌ها، مصاحبه‌ها و غیره، مقوله‌های شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای و پدیده محوری که "نیاز به جهاد اقتصادی" بود، بدست آمدند. همانطور در مورد موفقیت‌ها و عملکرد خوب بسیج در موضوعات مختلف از زمان دفاع مقدس تاکنون گفته شد، طبق اسناد و مدارک موجود اگر نبود همراهی، همکاری و کمک های مردمی در جنگ، و اگر قرار بود به نیروهای داوطلب بسیجی بابت حضور در جبهه‌ها حقوق مناسب پرداخت شود و حداقل نیازهای آن‌ها در زمان حضور در جبهه‌ها تأمین گردد، چنین بودجه‌هایی هرگز کفاف هزینه‌های جنگ را نمی‌کرد.

بسیج با ظرفیت و بهره‌وری بالا و همچنین تجربه خود در امر متولی‌گری تامین مالی و محرومیت‌زدایی می‌تواند همانند دوره دفاع مقدس با این تفاوت که شبکه پرداخت و امکان جمع آوری منابع مالی از طریق

شبکه اینترنت و بر بستر وب در حال حاضر رشد چشمگیری داشته، با ایجاد یک پلتفرم تامین مالی جمعی نقش بسزایی در برون رفت از این شرایط اقتصادی دشوار ایفا کند.

و در آخر پیامدها، خروجی‌های حاصل از استخدام راهبردها هستند. در جدول شماره (۱۰) مقوله‌های پیامد قابل مشاهده است که بکارگیری مقوله راهبردی منجر به پیامدهای زیر خواهد شد.

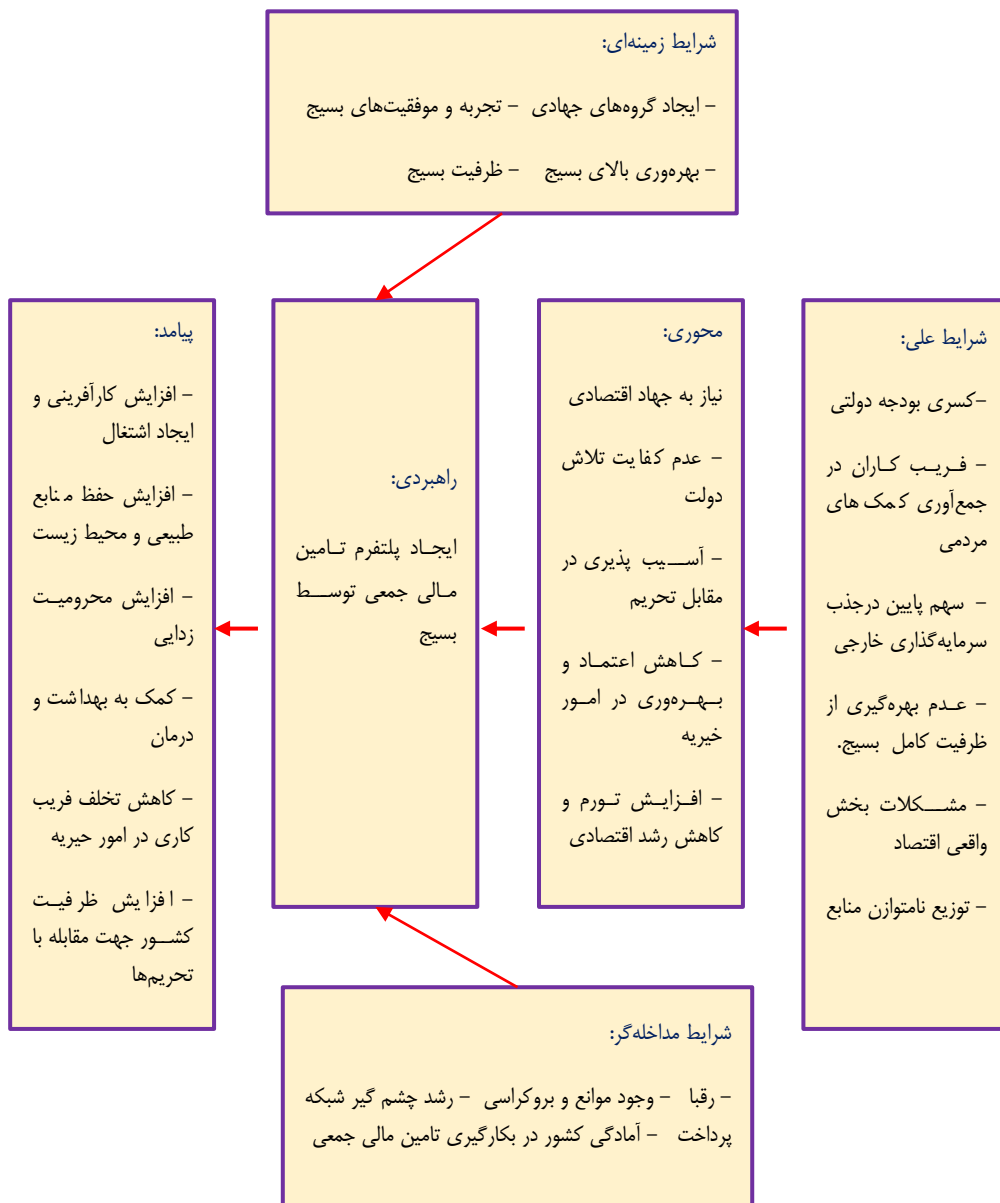
جدول شماره (۱۰) مقوله‌های پیامد

مقوله‌ها	نوع مقوله
افزایش کارآفرینی و ایجاد اشتغال	پیامد
افزایش حفظ منابع طبیعی و محیط زیست	
افزایش محرومیت زدایی	
کمک به بهداشت و درمان	
کاهش تخلف و فریب‌کاری در امور خیریه	
افزایش ظرفیت کشور جهت مقابله با تحریم‌ها	

منبع: یافته‌های پژوهش

۳-۴. کدگذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی مرحله اصلی روش نظریه داده بنیاد است. کدگذاری انتخابی فرآیند یکپارچه‌سازی و بهبود و پالایش مقوله‌ها است. به این ترتیب که با ایجاد یک آهنگ و چیدمان خاص بین مقوله‌ها، آنها برای ارائه و شکل‌دهی یک مدل فرآیندی تنظیم می‌شوند. در این سطح سعی می‌شود با کنار هم نهادن مقوله‌ها حول مقوله محوری به منزله مضمون اصلی، یک روایت نظری برای پدیده ارائه شده و ضمن آن، حول این رشته اصلی، بین مفاهیم و مقوله‌ها، ارتباطی نظام‌مند ایجاد شود. در این پژوهش نتایج حاصل شده به صورت شکل شماره (۲) ارائه می‌شود و تفسیر می‌شود.

شکل شماره (۲) مدل ترسیمی نهایی تحقیق

منبع: یافته های پژوهش

همانطور که گفته شد، شرایطی چون کسری بودجه، سهم پایین در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، عدم بهره‌گیری از ظرفیت کامل بسیج، مشکلات بخش واقعی اقتصاد و نیز وجود فریب کاران در جمع‌آوری کمک‌های مردمی باعث شده است که نیاز به جهاد اقتصادی در جامعه احساس شود. زیرا این عوامل به دنبال خود مشکلاتی چون افزایش تورم و کاهش رشد اقتصادی، کاهش اعتماد و بهره‌وری در امور خیریه و آسیب پذیری در مقابل تحریم‌ها را دارند. با توجه به توضیحات و آمارهای گفته شده در این فصل آنچه کاملاً واضح است در حال حاضر تحریم‌های نفتی ایران درآمدهای نفتی را کاهش داده است و این اتفاق مشابه دوران دفاع مقدس و کاهش تولید و صادرات نفت و در نتیجه کاهش درآمدهای ارزی دولت است. شباهت‌های اقتصاد حال حاضر کشور به اقتصاد دوران دفاع مقدس بیانگر این نکته است شرایط اقتصادی در حال حاضر مشابه دوران دفاع مقدس می‌باشد، با این تفاوت که کشور درگیر جنگ دیگری به نام جنگ اقتصادی شده است که در این شرایط شناسایی و بکارگیری روش‌های تامین مالی جدید استفاده از ظرفیت‌های بسیج در تمامی ابعاد از جمله در تامین مالی می‌تواند کارساز و راه گشا باشد، همانطور که در دوران دفاع مقدس بود. به همین جهت همانطور که در شرایط زمینه‌ای بیان شد، با توجه به مواردی چون ظرفیت بسیج، ایجاد گروه‌های جهادی، تجربه و موفقیت‌های بسیج و بهره‌وری بالای بسیج ایجاد یک پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج می‌تواند در بسیاری از زمینه‌ها اثر گذار باشد. زیرا بسیج از دوران دفاع مقدس تا کنون با توجه به شرایط کشور اقدامات موفق و موثری را در زمینه‌های مختلف داشته است که از جمله این زمینه‌ها می‌توان به ایجاد امنیت، کارآفرینی و ایجاد اشتغال، حفظ منابع طبیعی و محیط زیست، محرومیت زدایی (در ابعاد مختلف همچون کشاورزی، عمرانی، معیشتی، آموزش و سایر موارد) و بهداشت و درمان اشاره کرد. با ایجاد پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج فعالیت‌های بسیج سرعت گرفته و اقدامات آن فراگیرتر و گسترده‌تر می‌شود، به طور مثال به این صورت که با استفاده از این پلتفرم می‌توان به صورت جامع و یکپارچه برای امور خیریه چون کمک به آسیب دیدگان از بالای طبیعی، ساخت مدارس و بیمارستان، تهیه لوازم آموزشی و سایر موارد مشابه استفاده کرد که این کار با توجه به ظرفیت و بهره‌وری بالا و تجربه موفق بسیج در این زمینه موجب استفاده بهینه از این کمک‌های صورت گرفته می‌شود و از طرفی دیگر باعث کاهش فریبکاری و افزایش اعتماد مردم در امور خیریه خواهد شد. به همین ترتیب در سایر فعالیت‌ها نیز می‌توان از این پلتفرم جهت تامین مالی استفاده کرد و به موجب آن شاهد رشد کارآفرینی و ایجاد شغل، افزایش ظرفیت کشور جهت مقابله با تحریم‌ها، افزایش سرعت محرومیت زدایی و موارد دیگر بود.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به این که تحقیق براساس فرآیند تحلیلی است که از طریق آن مفاهیم، شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها در داده‌ها کشف شدند. در ضمن کدگذاری باز، داده‌ها به بخش‌های مجزا خرد شدند و برای به دست آوردن مشابهت‌ها و تفاوت‌ها، با دقت بررسی شدند و پرسش‌هایی درباره پدیده‌ها که داده‌ها حاکی از آنند، مطرح شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از سایت‌های مختلف از جمله: بسیج سازندگی، بسیج مستضعفین، خبرگزاری‌های مختلف، بانک مرکزی، کدال و همچنین از کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها، جزوات، مصاحبه‌ها و آمارها به منظور رسیدن به اشباع نظری استفاده شده است.

همانطور که بیان شد، شرایطی چون کسری بودجه، سهم پایین در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، عدم بهره‌گیری از ظرفیت کامل بسیج، مشکلات بخش واقعی اقتصاد و نیز وجود فریب‌کاران در جمع‌آوری کمک‌های مردمی باعث شده است که نیاز به جهاد اقتصادی در جامعه احساس شود. زیرا این عوامل به دنبال خود مشکلاتی چون افزایش تورم و کاهش رشد اقتصادی، کاهش اعتماد و بهره‌وری در امور خیریه و آسیب‌پذیری در مقابل تحریم‌ها را دارند. با توجه به توضیحات و آمارها آنچه کاملاً واضح است در حال حاضر تحریم‌های نفتی ایران درآمدهای نفتی را کاهش داده است و این اتفاق مشابه دوران دفاع مقدس و کاهش تولید و صادرات نفت و در نتیجه کاهش درآمدهای ارزی دولت است. شباهت‌های اقتصاد حال حاضر کشور به اقتصاد دوران دفاع مقدس بیانگر این نکته است شرایط اقتصادی در حال حاضر مشابه دوران دفاع مقدس می‌باشد، با این تفاوت که کشور درگیر جنگ دیگری به نام جنگ اقتصادی شده است که در این شرایط شناسایی و بکارگیری روش‌های تامین مالی جدید استفاده از ظرفیت‌های بسیج در تمامی ابعاد از جمله در تامین مالی می‌تواند کارساز و راه‌گشا باشد، همانطور که در دوران دفاع مقدس بود. به همین جهت همانطور که در شرایط زمینه‌ای بیان شد، با توجه به مواردی چون ظرفیت بسیج، ایجاد گروه‌های جهادی، تجربه و موفقیت‌های بسیج و بهره‌وری بالای بسیج ایجاد یک پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج می‌تواند در بسیاری از زمینه‌ها اثر گذار باشد. زیرا بسیج از دوران دفاع مقدس تا کنون با توجه به شرایط کشور اقدامات موفق و موثری را در زمینه‌های مختلف داشته است که از جمله این زمینه‌ها می‌توان به ایجاد امنیت، کارآفرینی و ایجاد اشتغال، حفظ منابع طبیعی و محیط زیست، محرومیت زدایی (در ابعاد مختلف همچون کشاورزی، عمرانی، معیشتی، آموزش و سایر موارد) و بهداشت و درمان اشاره کرد. با ایجاد پلتفرم تامین مالی جمعی توسط بسیج فعالیت‌های بسیج سرعت گرفته و اقدامات آن فراگیرتر و گسترده‌تر می‌شود، به طور مثال به این صورت که با استفاده از این پلتفرم می‌توان به صورت جامع و یکپارچه برای امور خیریه چون کمک به آسیب دیدگان از بالابای طبیعی، ساخت مدارس و بیمارستان، تهیه لوازم آموزشی و سایر موارد مشابه استفاده کرد که این کار با توجه به ظرفیت و بهره‌وری بالا و تجربه موفق بسیج در این زمینه موجب استفاده بهینه از این کمک‌های صورت گرفته می‌شود و از طرفی دیگر باعث کاهش فریبکاری و افزایش اعتماد مردم در امور خیریه خواهد شد. به همین ترتیب در سایر فعالیت‌ها نیز می‌توان از این پلتفرم جهت تامین مالی استفاده کرد و به موجب آن شاهد رشد کارآفرینی و ایجاد شغل، افزایش ظرفیت کشور جهت مقابله با تحریم‌ها، افزایش سرعت محرومیت زدایی و موارد دیگر بود.

به منظور عملکرد بهتر و اثرگذاری بیشتر پلتفرم تامین مالی جمعی ایجاد شده توسط بسیج پیشنهاد می‌شود که:

- بسیج با ایجاد گروه‌های جهادی ویژه به منظور افزایش آگاهی مردم از این روش تامین مالی سبب افزایش درک و اطلاعات مردم از این پلتفرم و روش تامین مالی شود.
- برقراری همکاری گسترده با سازمان‌های مربوطه در امور خیریه به منظور کاهش تخلف و افزایش بهره‌وری در این امور.

- همکاری با شرکت‌های نوپا و دانش بنیان به منظور تامین مالی با استفاده از این پلتفرم جهت کارآفرینی و ایجاد اشتغال.
- تشویق خیرین و مردم جهت شرکت در این پلتفرم با به نمایش گذاشتن فعالیت‌های صورت گرفته.

منابع و مأخذ

منابع فارسی

- احمدوند، محمد رحیم و ناصرپور، علی رضا (۱۳۹۹). ارائه الگوی تأمین مالی مبتنی بر اوراق خرید دین و مباحثه در بخش دفاعی کشور با اولویت بندی روش ها با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی، فصلنامه اقتصاد دفاع، ۵(۱۵)، ۲۹-۴۹.
- اسلامی میلانی، پریسا و اسمعیلی، شاپور (۱۳۸۸). مروری بر شیوه ها و روش های نوین تأمین مالی پروژه ها، کنفرانس بین المللی توسعه نظام تأمین مالی در ایران (با رویکرد نوآوری های مالی)، دانشگاه شریف، تهران.
- امیری، میثم؛ محقق نیا، محمد جواد و عباسی کالشی، محسن، (۱۳۹۷). بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در کشور، دو فصلنامه علمی تحقیقات مالی اسلامی، ۹(۲)، ۳۲۷-۴۶۶.
- حسن زاده، حسین؛ تمیزی فر، مهدی و سیمپاری، محمدرضا (۱۳۹۷). تأمین مالی جمعی، الگویی مناسب جهت جذب مشارکت های خیرین، فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات مالی اسلامی، ۸(۱)، ۵۹-۹۰.
- حقیقت، جعفر و جلیلی مردند، علیرضا (۱۳۹۹). رتبه بندی اوراق بهادار اسلامی به منظور تامین مالی نیروهای مسلح ایران: روش ترکیبی AHP-SAW، فصلنامه اقتصاد دفاع، ۵(۱۸) ف ۹-۳۲.
- دشتبانی، یاور (۱۴۰۰، ۲۸ تیر). دست آورد تامین مالی تولید از طریق سرمایه خرد مردمی توسط وزارت صمت و ضرورت آن، صنعت نیوز.
- دشتبانی، یاور و ملابهرامی، احمد (۱۳۹۷). الگوی مطلوب تأمین مالی نیروهای مسلح در ایران: کاربرد روش تصمیم گیری چندمعیاره بر اساس تجربه کشورهای منتخب، فصلنامه اقتصاد دفاع، ۳(۹)، ۹-۳۸.
- دفتر توسعه کارآفرینی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (۱۳۹۳). مقدمه ای بر تأمین مالی جمعی، معاونت توسعه اشتغال و کارآفرینی، تهران.
- ریاضی، مهدی و بذرافکن، اشکان (۱۴۰۰). بررسی الگوهای مختلف تأمین مالی در بخش دفاعی کشور و ارائه الگوی مناسب، فصلنامه اقتصاد دفاع، ۶(۲۰)، ۱۰۱-۱۲۱.
- سریزدی، علی؛ رجب زاده، علی؛ مشایخی، علینقی و حسن زاده، علیرضا (۱۳۹۹). طراحی مدل پویایی شناسی سیستم تأمین مالی جمعی در ایران، پژوهش های نوین در تصمیم گیری، ۵(۲)، ۴۹-۸۰.
- سریزدی، علی؛ رجب زاده، علی؛ مشایخی، علینقی و حسن زاده، علیرضا (۱۳۹۷). تعیین عوامل موثر بر تأمین مالی جمعی شرکت های دانش بنیان IT، فصلنامه علمی- پژوهشی فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران، ۱۰(۳۷ و ۳۸)، ۱-۱۱.

- شورای عالی اشتغال (۱۳۹۳). بیست و دومین جلسه کمیسیون شورای عالی اشتغال، تهران.
- صلواتیان، سیاوش؛ قنبری، سعید و نوری‌محب، صابر (۱۳۹۸). تأمین مالی جمعی تولیدات بلند سینمایی در ایران؛ موانع، ظرفیتها و الزامات، فصلنامه علمی مطالعات فرهنگ - ارتباطات، ۲۰(۴۷)، ۶۵-۹۴.
- عباسی، سهیل (۱۳۹۲). تأمین مالی از طریق سرمایه گذاری جمعی: روش‌ها، بسترها و انگیزه‌ها، ششمین کنفرانس توسعه نظام مالی در ایران، تهران: گروه مالی و سرمایه‌گذاری مرکز مطالعات دانشگاه صنعتی شریف.
- عرب نصرت آبادی، محمد تقی (۱۳۷۶). نقش بسیج در امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی، تهران، ایران.
- عسکری، محمد مهدی؛ کریمی ریزی، مجید و مصطفوی ثانی، علی (۱۳۹۶). تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی بر مبنای الگوی تسهیم ریسک از طریق انتشار صکوک استصناع توسط دولت، تحقیقات مالی اسلامی، ۱۷(۱)، ۳۳-۵۶.
- مبشر راد، فاطمه و طهرانی، نسیم (۱۳۹۷). عوامل تأثیرگذار بر کارکرد رسانه‌های اجتماعی در تأمین مالی جمعی مؤسسات خیریه، فصلنامه مطالعات مدیریت کسب و کار هوشمند، ۶(۲۴)، ۱۰۹-۱۳۶.
- محمد کاظمی، رضا؛ حسینی‌نیا، غلامحسین و حبیبی، حمیدرضا (۱۳۹۷). کاربردها و الزامات به کارگیری پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی در کسب و کارهای تثبیت شده خدماتی - ورزشی (مورد مطالعه: باشگاه‌های فوتبال ایران)، توسعه کارآفرینی، ۱۲(۴۴)، ۲۸۱-۳۰۰.
- معاونت توسعه، اشتغال و کارآفرینی وزارت تعاون (۱۳۹۳)، مقدمه‌ای بر تأمین مالی جمعی، دفتر توسعه کارآفرینی.
- ملکی، علی؛ زارع، علی؛ نیکومرام، هاشم و شاهوردیانی، شادی (۱۳۹۸). ارایه مدل بهینه ریسک اعتباری فرایند تأمین مالی جمعی با استفاده از شبکه عصبی پرسپترون چندلایه (MPL)، فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، ۱۱(۴۳)، ۲۷۱-۲۹۰.

منابع لاتین

- Abushaban, R. M. (2014, October). Crowdfunding as a catapult for innovation in the middle east: Obstacles and possibilities. In *IEEE Global Humanitarian Technology Conference (GHTC 2014)* (pp. 433-440). IEEE.
- Adhikary, B. K., Kutsuna, K., Hoda, T., Adhikary, B. K., Kutsuna, K., & Hoda, T. (2018). Crowdfunding potential in developing countries—A case of Bangladesh. *Crowdfunding: Lessons from Japan's Approach*, 77-94.

- Adjakou, O. J. L. (2021). Crowdfunding: Genesis and comprehensive review of its State in Africa. *Open Journal of Business and Management*, 9(2), 557-585.
- Baber, H. (2019). Factors underlying attitude formation towards crowdfunding in India. *International Journal of Financial Research*.
- Belleflamme, P., Lambert, T., & Schwienbacher, A. (2014). Crowdfunding: Tapping the right crowd. *Journal of business venturing*, 29(5), 585-609.
- Block, J. H., Colombo, M. G., Cumming, D. J., & Vismara, S. (2018). New players in entrepreneurial finance and why they are there. *Small Business Economics*, 50, 239-250.
- Corbin, J. M., & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria. *Qualitative sociology*, 13(1), 3-21.
- Husin Ali, R. V. S. Factors and Effect of Social Assistance Information to Donor Decision for NGO Crowdfunding in Indonesia.
- Khowaja, A. (2019). Need of a Localized Social Network Platform for Crowdfunding in Pakistan, 19, 6.
- Leiner, B. M., Clark, D. D., Kahn, R. E., Kleinrock, L., Lynch, D. C., & Postel, J. (2019). A Brief History of the Internet, *Computer Communication Review*, 39(5), 22-31.
- Nepali, S. R. (2021). Crowdfunding Prospects in Nepal. *Global Journal of Management and Business Research*.
- Simons, A., Kaiser, L. F., & vom Brocke, J. (2019). Enterprise crowdfunding: foundations, applications, and research findings. *Business & Information Systems Engineering*, 61, 113-121.
- Wahjono, S. I., Marina, A., Sezeli, S. S., & Mahardika, B. W. (2019). The role of social awareness over the success of Crowdfunding platform. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 7(3), 534-540.
- Wasiuzzaman, S., Lee, C. L., Boon, O. H., & Chelvam, H. P. (2021). Examination of the motivations for equity-based crowdfunding in an emerging market. *Journal of theoretical and applied electronic commerce research*, 16(2), 63-79.
- Yuan, Y., & Chen, L. (2018). *China Crowdfunding Industry Development Research* (1st ed.), Shang Hai Jiao Tong University Press.

فهرست سایت‌ها

- سایت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: <https://www.cbi.ir>
- سایت درگاه آمار ایران: <https://www.amar.org.ir>

- سایت کدال: <https://www.codal.ir>
- سایت سازمان بسیج مستضعفین: <https://www.basij.ir>
- سایت سازمان بسیج سازندگی: <https://www.sazandegi.ir>
- سایت خبری ایرنا: <https://www.irna.ir>
- سایت خبری مشرق نیوز: <https://www.mashreghnews.ir>
- سایت پلیس فتا: <https://www.cyberpolice.ir>